

מארגיזא - שס מקום.
קנאה - כעס, מחמה לזר שנערו. קנאה הוא לשון שלדם מתענר על ריבו או על ריב אחריו, כמו "קנא קנאחי" (מלכים א יט), וכמו "בקנאו את קנאחי" (במדבר כה). צעקת לגימא - שגזל ממנו, ויורד לחיו, לשערי מונומיה.

61

ובי

עירקתי גנין זי עיל ריה למקא לעינא פיש מלאח דנכסיה הח טלח
של להליל עונס צדיי וכול הי לנחתו וסחוק משרה הקציה שקה
לו דין

חא סונו טו חלל בר

5

גבי קינה ודימונה וכו'. שמעתי למפרש טפי נהלי משום כפילות ועדעה
מנסנה ומדחלא לדרשא כמו גבי כך וטוב:

חברו טו

1 "אמר ליה רב הונא בר

נתן לרב אשי: מאי דכתיב "קינה ודימונה ועדעה"?
- אמר ליה: מתוותא דארץ ישראל קחשיב. - אמר
ליה: אטו אנא לא ידענא דמתוותא דארץ ישראל קא
חשיב? אלא רב גביהא מארגיזא אמר בה טעמא:
כל שיש לו קנאה על חברו, ודומם - שוכן עדי עד
עושה לו דין. - אמר ליה: אלא מעתה, "צקלג
ומדמנה וסנסנה" הכי נמי?! - אמר ליה: אי הנה רב
גביהא מבי ארגיזא הקא, הנה אמר בה טעמא. רב
אחא מבי חונאה אמר בה הכי: כל מי שיש לו צעקת
לגימא על חברו, ודומם - שוכן בסנה עושה לו דין.

אין ג אר

3

מאי דכתי' וקינה ודימונה ועדעה. ר' מאיר אומר בשם ר' משה ²³³ הדרשן דהא
דדריש ששה עירות הללו היינו משום דבמניין עירות של יהודה בפרטן נמצא
ל"ה ²³⁵ ובכללן כ"ט וקיס ליה דהנך ששה נכתבו לדרשא.

א/ג א/ב

4

אלא רב גביהא אמר בה טעמא כו'. ר"ל דטפי יש לדרוש בלאו שלשה שנסתמו מכל שמות
שאר ערים שכללו כתיב ביה' בסופן ואולי אמר בה טעמא ר"ל בה' טעמא שנסתמו בסופן בה'
יותר מכל שאר הערים גם אם הזכיר עריהם לא ה"ל לכתוב בה' שהיא נהי' ומזאת נלשן ואמר
למדנש בה' קינה מלשון קנאה בה' ודימונה מלשון דומם ובה' נכוסה רמז לשמים שה' שמו של
הקציה ששם המיוחד הוא שוכן עדי עד עשה לו דין ולכאורה מעד שני דעדעה דריש נטריקון
עושה לו דין אלל א"כ גבי מנסנה מהיכן דריש עושה לו דין וע"כ נראה דכבר דריש כדפדה
מלשון עדי עד עושה לו דין דריש מה' דעדעה וכן מה' דמנסנה רמז לה' אמרונה שנסתמו של
הקציה רמז למזמ דין ודו"ק:

חא חבונה

6

עשירים ותשע. ובפרטן אתה מוצא שלשים ושמונה,
חלל חלה הימרות נטלו בני שמעון מחבל בני
יהודה, ונוכרות הם צנחלת שמעון באר שבע
ומולדה חזר שועל וענס ואלתולד וחרמה וקלג
ועין ורמון, הרי חשע הימרות המנויות כאל:

רטי יחא טו, אר

7

מוצא ל"ח. וכתבו המפרשים כי אלה תשעה היתירות
נטלו בני שמעון מחלקו של יהודה, ונוכר בנחלת שמעון,
באר שבע מולדה חצר שועל וענס ואלתולד וחרמה
וצקלג ועין ורמון. ולא נחה דעתי בזה, א שלא תמצא
ל"ח רק אם תפרש מה שכתוב וחצור חדתה וקריות חצרון
הוא חצור הם ד' ערים, ובאמת מה שכתוב חצרון היא
חצור, אם כן עיר אחת היא כמו מ"ש (פסוק מ"ט) וקרית
סנה הוא דביר (נפ' מ"ט) קרית בעל היא קרית יערים. ועוד
לא אבין מה שכתוב חצרון היא חצור והלא כבר חשב
חצור (נפ' כ"ג) ועוד שמה שחשב בנחלת שמעון בלה היא
בעלה ובתול היא כסיל, וכן מ"ש בית לבאות ושרוחן הוא
לבאות ושלחים הנזכר פה כי בשמות הערים ואנשים
יתלהף המבטא כנודע למעיין בחלופים הנמצאים בס'
דברי הימים. וכפי שהבנתי מדברי חכמינו זכרונם לברכה
נראה שקינה ודימונה ועדעה היא עיר אחת. שהעיר
הראשית היה שמה קינה, ומגרשי העיר היו שם דמונה
ועדעה. וכן צקלג ומדמנה וסנסנה גם כן עיר אחת,
הראשית היה שמה צקלג. ומגרשיה היו שם מדמנה
וסנסנה, וכן מה שכתוב וחצור חדתה וקריות חצרון הוא
חצור, אינו בהכרח כי זה פירושו על חצור, רצה לומר
שכל אלה שהם חצור חדתה רצה לומר חצר החדשה
וקריות חצור והם בכלל חצור ונתן סימן זה מפני שהי'
עוד חצור בנפתלי (לקי י"ט ל"ו והוא הנזכר למעלה סי' י"א),
וכן לבאות ושלחים שחשבו המפרשים לשנים הם אחת
כמו שהוכחתי זאת בנחלת בני שמעון שלבאות ושרוחן
שנזכר שם הם אחת, עיי"ש. ולפי זה הם רק כ"ט ערים
לא יותר.

ובזה תבין דברי הגמרא המופלאים (גיטין דף ז')
אמר ליה רב הונא בר נתן לרב אשי מאי דכתיב קינה
ודמונה ועדעה אמר ליה מתוותא דארץ ישראל קא
חשיב. אמר ליה אטו אנא לא ידענא דמתוותא דארץ
ישראל קא חשיב אלא רב גביהא מארגיזא אמר בה טעמא
כל מי שיש לו קנאה על חברו ודומם שוכן עדי עד עושה
לו דין. אמר ליה אלא צקלג ומדמנה וסנסנה הכי נמי.
אמר ליה אי הוה רב גביהא מארגיזא הכא הוה אמר בה
טעמא. רב אחא מבי חלואה אמר בה הכי כל מי שיש לו
צעקת לגימא על חברו ודומם שוכן בסנה עושה לו דין
ע"כ. ואם תחרוש בעגלתי תמצא חדתם. כי הם ידעו כי
קינה ודימונה ועדעה הם עיר אחת ואפרכותיה, ורצו
לבקש טעם מדוע חשב פה מחוות ומגרשי עיר קינה
שאינם בחשבון הערים מה שלא עשה כן בשום מקום, וזה
שהשיב רב הונא בר נתן לרב אשי שאמר ליה מתוותא
דארץ ישראל קא חשיב (רצה לומר שחשיב הערים
הקטנים גם כן) אטו אנא לא ידענא וכו', רצה לומר הלא
בכ"ו צריך טעם מדוע יחשב פה הערים הקטנים שאינם
במספר רק רב גביהא אמר ביה טעם, כי הדור ההוא היה
שגור בפיהם שם עיר קינה עם מחוותיה לסימן ואסמכתא
אל דברי מוסר, ולכן הזכיר עיר קינה כפי שהיו רגילים
להזכירה עם מחוותיה לזכר המוסר שציינו בה לזכרון,
ועל זה שאל הלא גם צקלג ומדמנה וסנסנה חשיב גם כן
עיר ומחוותיה, וצריך גם כן טעם מדוע הזכיר המחוות,
עד שבא רב אחא ואמר הציון של דברי מוסר שהיה להם
גם בזכר עיר צקלג ומחוותיה:

חא חבונה

שוכן עדי עד עושה לו דין, ובתוך הכי חמור שוכן סנה וכו'. י"ל ושם
 דה שיש לו קנאה על מריבה חזרו ושוחק אינו מלמעט אלף
 סנה לדיק וקובל דאי לא הוה מלי למיקס זהו הי' משכים ומעריב
 עניהם אלף הוא קבלן ודומם וזולם פיו צעעה מריבה וחמור"ל ק"ס
 כפי הדם אין העולם מחקיים אלף על הזולם פיו צעעה מריבה
 שנחמד הולך ארץ על בלימה, נחלל לולי הוא לא נחקיים עולם וגורם
 טא שהקצ"ה שוכן עדי עד דלס אין עולם על מי ימלך ולכה ישכון
 טש"י ע"כ שוכן עדי עד יעשה לו דין, אך זה שיש לו לעקף לגימאל
 נחלי ח"ל שלל ילעטר צמה שזה פסיק חיותי' מוזני' ופרכסחו וכיון
 שנלעטר הלדיק כציכול עמו חככי צלרה ע"כ שוכן סנה ששוכן צנסה
 נשהי' יכחל צנלוה מלכיס משום עמו חככי צלרה ע"כ שוכן סנה
 עושה לו דין:

למן סלון

9) וצקלג ומדמנה וסנסנה רב אחא [מבין] חתים [אמר] בה, מי שיש
 לו צעקת לגימה על חברו שוכן בסנה עושה לו דינו.

ובתר י"ה הכין [אחרי רבינא] ודאי אעיג
 הוראה לא הות חוה איכא פירושי וסבארי
 קרובים להוראה ואיקרו הנהו רבואתא רבנן
 סבוראי וכל מאי דהות תלי וקאיים פירשוה
 רבנן כגון רב רחומי ורבה יוסי ורב אחאי מבי
 אחאים דאמרינן בהמביא פריש וצקלג. ובי
 חתים האי עיר שבסביבי נהרדעא.
 ובתר פ"ו הכי אעיג דודאי
 הוראה לא הות הווי סבוראי
 דמפשי [פירו] דמקרי להוראה
 ואקרי אנהו רבנן סבוראי וכל
 מאי דהוה תלי וקאי פרשוה כגון
 רב רחומי ורבה (ורב) יוסף ורב
 אחאי מבי חתים דאמרי' בהמביא
 גש ממדינת הים וצקלג וכו'. ובי
 חתים היא עיר בסביבי נהרדעא.

נוסח צרפתי, צד 69-70. עי"ש בהערות. (טו) אגרת רש"ג שם. ועי' רבנן סבוראי וחלמורם פ"ג.
 (יד) אגרת רש"ג.

אלון המלך, גיליון ט"ו אלון הכינור.

דבר שפל כסנה, ודבר זה בארנו בחבור גבורת הי'
 (פכ"ג) ע"ש. ודוקא לענין דין שייך הקדוש ברוך
 הוא שוכן בסנה שהיה שוכן בסנה ועשה דין במצרים
 בשביל החמס שעשו לישראל, וכן מי שיש לו צעקת
 לגימא. בשביל החמס שנעשה לו. הקב"ה שמדתו
 דין ומשפט עושה לו דין, ואצל מי שיש לו קנאה
 אמר שוכן עדי עד. מפני שיש לו קנאה בלבו שביישו
 וצערו והוא היה דומם ודבר זה עוד יותר, לכך אמר
 הקדוש ברוך הוא שהוא שוכן עדי עד בשמים
 העליונים רואה בעלבון האדם. ולפי רונמותו יתברך
 עושה לו דין גדול, וזהו שוכן עדי עד עושה לו דין.

ואל יהא בעיניך קלים דברי אגדה אלו, מה שדרש
 שמות מתנותא דארץ ישראל, כי דברים אלו
 שדרש הם דברי שכל בעצמם, מה שאמר כל מי
 שיש לו צעקת לגימא על הבירו וכו' ונקבע על זה
 המקומות שהם בארץ ישראל, כי השכל הוא בארץ
 ישראל כי עשרה קבין של חכמה ירדה לעולם תשעה
 נטלה ארץ ישראל (קידושין מ"ט, ב') ומכיון שכל
 חכמה ודעת בא"י, נקבעו דברי חכמה בציור על
 ידי המקומות בשמות שלהם, ולכך נקראו המקומות
 באלו השמות, ודבר זה מכוא' מאד למי שיש לו חכמה.

10) מי כתיב קוני' ודימוני' (שם). וקינה ודימונה ועדעה
 וכו'. כאשר תדקדק וכו' רב גביהה מארגיזא אמר
 בענין זה תמצא דבר בה טעמא כל שיש לו קנאה
 מופלא, כי השם הזה של על חבירו ודומם שוכן עדי
 עדעה וכן סנסנה כפול עד עושה לו דין וכו' וצקלג
 השם, ודבר זה אינם ומדמנה וסנסנה וכו' רב אחא
 בחנם, כי למה לו להכפיל מבי חוואה אמר בה הכי כל
 השם כאלו אין עוד מי שיש לו צעקת לגימה על
 אותיות, ובודאי אלו חבירו ודומם שוכן בסנה
 נכתבו שתי חיות עד עד עושה לו דין.
 היה צריך לתת טעם שנקרא כך, ולפיכך דרש שוכן עדי עד עושה לו
 דין ולכך כתיב עדעה, וכן סנסנה כפל ר"ל כי השם
 יתברך שהוא רגיל לשכון בסנה ולכך הלשון כפל
 מפני שהוא רגיל להיות שכינת כבודו בסנה שהוא

אגוד, חזונו אקדמ
 ומי גאו האלף, ג

הגר"א

11) (לא) ובבית מרכבות וחצר סוסים. המקשן רכיס מהעמרות הכמונים מן קינה ועד קלג ומדמנה
 וסנסנה. והיינו הוא דקשה ליה על אלה משום דלעם שמותם
 בית המרכבות חלל סוסים, ומדוע כחוב הכל מדמנה וסנסנה:
 המעין ניהושע יראה שהמה מדמנה וסנסנה האמור שם (טו)
 (טז). ויפורש כזה מה שאמרו (נעין ז.) מלי דכמיב קינה
 ודימונה גי' אלף מעתה קלג ומדמנה וסנסנה. והנה דולג

רגני קי"א א, פ.